

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 6627
Tarih : 15.02.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yerel seçimler öncesi kadınların siyasal temsiliyetinin eşitlikten çok uzak olmasının sebeplerinin araştırılması, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında önemli bir gösterge olan kadınların siyasal temsil oranının artırılması, bu bağlamda eşit temsiliyet ilkesi ve eş başkanlık sisteminin katkılarının yerinde incelenmesi, destekleyici yeni politikaların araştırılması ve geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98., İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz. 15.02.2024

Sezai Temelli

DEM Parti Grup Başkanvekili

Muş Milletvekili

Gülüstan Kılıç Koçyiğit

DEM Parti Grup Başkanvekili

Kars Milletvekili

GEREKÇE

Yaşadığımız topraklarda kadınların siyasal temsiliyeti sorunu tarihsel ve kronikleşmiş bir sorundur. Cumhuriyet rejimi kadınlara seçme ve seçilme hakkını lütfetmiş gibi bir tarih yazımı kullansa da bu topraklarda kadınların eşitlik, özgürlük ve adalet mücadelesi Cumhuriyet tarihinden çok daha köklüdür.

Türkiye'de, kadınlara seçme ve seçilme hakkı, yerel seçimler için 1930, genel seçimler için 1934 yılında tanınmıştır. Bu tarihten itibaren kadınlar, parlamentoda ve belediyelerde yer almaya başlamıştır. 1935 yılında yapılan genel seçimlerde 17 kadın milletvekili Meclis'e girmiştir. Ancak, kadın milletvekili oranları zaman içinde artmamış hatta istikrarlı bir şekilde düşmüş ve 2007 yılına kadar yüzde 4,5 civarında kalmıştır. Meclis'te kadın temsil oranı 2007'de yüzde 9,1; 2011'de yüzde 14,3; 7 Haziran 2015'te yüzde 17,6; 1 Kasım 2015'te ise yüzde 14,7; 2018'de yüzde 17,1 olan kadın temsil oranı, 28. Dönem'de yüzde 20,1'e yükselmiştir.

2004, 2009 ve 2014 ve 2019 yerel seçimlerinde kadın temsili değerlendirildiğinde, kadınlar için temsil sorununun devam ettiği görülmektedir. Her dört seçimde de kadın temsil oranı yüzde 10'un üzerine çıkamamıştır. Bu veriler, yerel siyasette kadın temsiline yetersiz olduğunu ve bu sorunun sadece siyasal değil, aynı zamanda ekonomik ve sosyolojik boyutlarıyla ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Geleneğimiz yerel seçimlere 2014 yılında itibaren eş başkanlık sistemi ile girmiş yerellerimizi eş başkanlık ile yönetmiştir. Böylelikle, kazandığımız tüm belediyeler kadınların da her kademede yönetim ve karar mekanizmalarına eşit katılımı ile yönetilmeye başlanmıştır. Bu sayede, eş başkanlık sadece yetki ve karara ortak olmak yani siyasi temsiliyetin artması anlamına gelmeyip kentin kadınlar, çocuklar, gençler, engelliler ve kamu kaynaklarından eşit ve adil biçimde faydalanamayan tüm toplumsal gruplar ve kimlikler için de eşitlik, adalet ve barış için bir adım olmuştur. Eşit temsiliyet ilkesi kadın dostu kentler, çocuk dostu kentler, engelli dostu kentler ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Gözetken Bütçeleme gibi sayısız uygulama ve politikanın da geliştirilmesini desteklemiştir.

Meclis'te kadın milletvekili oranını arttıran en büyük etken siyasi geleneğimizin eşit temsiliyet ilkesidir. Eşit temsiliyet ilkemiz yalnızca partimizdeki kadın milletvekillerinin sayısını arttırmamış, adaylık sayısı ve sırası açısından yetersiz de olsa diğer partilerin de daha fazla kadın aday göstermesine katkı sunmuştur. Bu artış, Kürt kadın özgürlük hareketi ve feminist hareketin

kazanımıdır. Ancak, kadınların ne parlamentoda ne yerel yönetimlerde temsil oranı hala istenilen eşitlik seviyesinde değildir.

Eşit temsiliyet ilkesi, eş başkanlık sisteminin temelini oluşturmaktadır. Bu sistemde, kadın ve erkek eşit şekilde yönetimi paylaşır ve karar alma süreçlerine eşit katılım sağlamaktadır. Eşit temsiliyet ilkesi, siyasi alanda cinsiyet eşitsizliğini azaltmayı ve kadınların görünürlüğünü artırmayı amaçlamaktadır. Eş başkanlık sistemi, geleneksel siyasetteki cinsiyet eşitsizliğine bir alternatif sunmaktadır. Kadınların siyasi alandaki temsiliyetini artırarak, karar alma süreçlerinde kadınların seslerinin duyulmasını sağlamaktadır. Bu da, toplumun genelinde cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesine ve kadınların siyasi katılımının güçlendirilmesine katkıda bulunur.

Eşit temsiliyetin sağlanması için eş başkanlık sisteminin yanında toplumda cinsiyet eşitliğini destekleyen politikaların ve programların uygulanması, kadınların siyasal katılımını artırmak için çeşitli önlemlerin alınması gerekmektedir. Ayrıca, kadınların siyasi temsiline yükselmesini teşvik eden destek mekanizmaları oluşturulmalıdır. Sonuç olarak, eşit temsiliyet ilkesi, demokratik bir toplumun inşası için önemlidir ve eş başkanlık sistemi gibi mekanizmalar bu ilkeyi desteklemektedir. Ancak, cinsiyet eşitliğini gerçekleştirmek için daha geniş çaplı ve kapsamlı adımların atılması gerekmektedir. Bu adımlar, toplumun farklı kesimlerinin katılımını sağlayacak politikaların ve programların geliştirilmesini içermelidir.